

In pagina 3: **SCRIITORI PROPUȘI CANDIDAȚI AI F. D. P. PENTRU ALEGERILE DE DEPUTAȚI ÎN MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ.** În pagina 6: **AL. ANDRIȚOIU — CRONICA DRAMATICĂ.** În pagina 8: **CĂRȚI ȘI IDEI DE SILVIAN IOSIFESCU**

GAZETA LITERARĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă!

pag. 2

CONCURSUL PENTRU NOVELĂ ȘI POEZIE
AL FONDULUI INTERNAȚIONAL
AL SCRITORILOR DE PE LÎNGĂ P. E. N.

pag. 4

EUGEN SIMION
Siluete literare:
Eugen Lovinescu

Ănăl XII Nr. 5 (568) Joi 28 Ianuarie 1965

ORGAN SAPTAMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

8 pagini 1 leu

M. R. PARASCHIVESCU

Manifest electoral

Tu, muncitor român și muncitoare,
Țăran, ostaș, savant și cărturar,
Privești la țara-n libere hotare
Fără să uiți trecutul cel amar.

Să-ți amintești de anii grei, de jale,
Cînd munca ta hrănea pe cei puțini,
De cîți dușmani și uri ți-au stat în cale,
De trandafiri ostateci între spini!

Durerea ta cu cît era mai multă
Te podidea în lacrimi la tot pasul,
Neauzit, cu țara neștiută,
Că ei, stăpînul nu-i cercase glasul.

Dar azi cînd stai cu fruntea în lumină
Și truda ta își dă bogatul rod
Spre ridicarea patriei deplină
O dată cu întregul ei norod

Tu să nu uiți că tot ce-nalți în soare:
Uzine, blocuri, fabrici și drapel,
Bogate spice-n largile ogoare,
Al libertății cînt și aprig țel

Cînd visul cel mai nalt îți stă-n puțintă,
Cînd știi să-ți faci cuvîntul auzit
Și-ntemeiezi curajul pe credință
Și-n tine liber cuget ți-ai trezit,

De vrei ca voia ta să fie lege,
Cu brațul tău ce apără și luptă,
Cu mintea care-ntreabă și-nțelege,
Cu fruntea din lumina zilei ruptă,

Tu pentru tine spune și alege!

Ianuarie 1965

TUDOR ARGHEZI

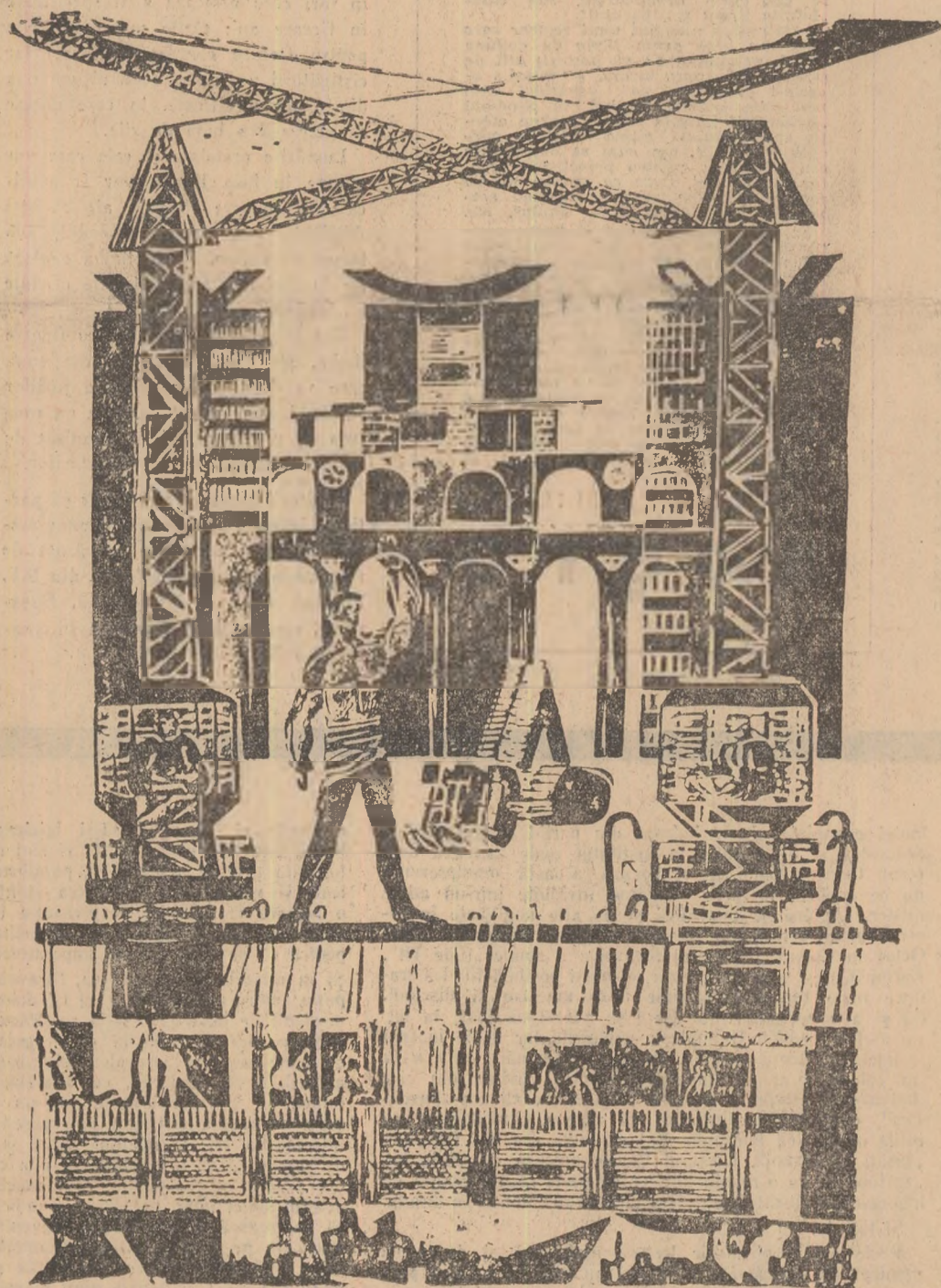
DESTINE

(Pentru „1907”)

Nu știu cum se-mpreună stihiiile cu sorții,
Că blestemul dreptății are puterea morții.
De nu te acroțește norocul în delir,
Nu scapi să te ajungă nici mort în cimitir.
Oriunde te-ai ascunde, te caută cuvîntul
De jale ferfelită, și-l duce-n lume vîntul.
Că ai trăit din moarte, din ură și minciună
Nu te cruci că ura se-ncinge și răzbuună.
Ai alungat săracul venit flămînd la ușe
Să-ți ceară o lipie fîrîită prin cenușe.
Stă-ți sufletul pe-o cracă deasupra gropii tale
Și croncăne-n pustiu sușurilor goale.
Ți-au pus la cap o cruce gătită cu-o cunună

De ghimpi uscați și putrezi și-un snop de mătrăgună,
Și-n creștetu-i o zdreantă și-un ciob de oală spartă,
Murdara pomenire nu uită nici nu iartă.
Păzește-te de rele că-nt-un bordei din zăre
O văduvă blestămă, șoptind la luminare.
Ea știe și să lege în veac și să deslege,
Fără să fie seama de pravilă și lege.
Molitvele citite de preoți la morminte
Nici slova pe hirtie nu le mai ține minte.
Se duc cu tine-odată cînd te-au lăsat puterile
Și neamurile strimbe cu hoji și muierile.

Ianuarie 1965



Desen de MARIANA POPA

SENSURI ETICE ÎN

NOVELA CONTEMPORANĂ

Este interesant, din mai multe puncte de vedere, să urmărim modul în care literatura zilelor noastre abordează problemele fericirii personale, încercînd totodată să le dezbate în spiritul umanismului socialist. Marii scriitori ai trecutului promovau adesea în miezul conflictului opere lor insublimă contradicție dintre pornirile firești, naturale, ale oamenilor de a-și găsi fericirea în iubire și opreliștile generate de inegalitățile sociale; ceea ce de regulă, avea drept rezultat sfîrșitul dramatic al protagoniștilor.

La eroul literar reprezentativ pentru realitățile noi din țara noastră, afirmarea pe deplin armonioasă a personalității umane implică în planul vieții sentimentale efortul și putința individului de a depăși asemenea dificultăți, altădată de netrecut. Se înțelege, însă, că lucrurile nu trebuie privite printr-o prismă simplificatoare; și anume, să nu se creadă că de vreme ce baza social-politică a orînduirii socialiste, prin structura ei, favorizează în ansamblu împlinirea idealului fericirii individuale, faptele se orientează de la sine pe drumul acesta. O atare optică ar duce (și a dus!) la promovarea unui vădit dualism și ar fi expresia unei înțelegeri rudimentare, tocmai într-un domeniu în care (vorbeam de dragoste) imponderabilele psihologice joacă un ațit de mare rol și reclamă o putere de observație scriitoricească disociativă dintre cele mai ascuțite.

În împrejurările actuale, dificultățile ce se cer depășite și în această direcție (a raporturilor sentimentale între oameni) țin tot de tarele mentalității individualiste. Aici își are izvorul dramatismul și de multe ori chiar caracterul tragic al conflictului etic. Reține atenția mai ales ideea că, în orice împrejurare concretă de viață, indiferent de alte determinări, sentimentul este acela care trebuie să-și spună cuvîntul ultim. În raport cu acest adevăr elementar, eroii diverselor povestiri sau romane scrise de Fănuș Neagu, Ion Băieșu, Sorin Titel, Nicolae Velca, sau Dumitru Radu Popescu, pot atinge sau nu satisfacția supremă în dragoste. De aceea conflictul sentimental este pus în legătură cu unele dintre ipostazele fundamentale ale existenței sociale.

Trei din povestirile lui Fănuș Neagu (Păpușa, Strigătul, În văpaia lunii), povestiri ce ar putea să fie reamintite într-o singură narațiune mai extinsă, surprind tocmai prin superioritatea morală a înținerii precedente de gospodărie colectivă, Ene Lelea. Adine rănit în mintea sa și îndurerat că femeia iubiți îl părăsise, eroul lui Fănuș Neagu nu uită totuși că e dator să nu se lase nici un moment orbit de patimă, altfel riscă să abuzeze de puterile pe care le are și să-i nedreptățească pe cei din jurul său, în special pe gestionarul Bigu, iubiții lui neveste. Cînd află că rivalul său este scos din postul pe care-l ocupă, Ene Lelea nu-și poate găsi liniștea pînă ce nu intervine și o face cu un fel de înverșunare dureroasă. Pentru că îi iese în cale păpușa atîrnată de Gîa într-un cui, se războiește simbolic cu aceasta:

— Ce-ți închipui? întrebă Ene Lelea înfiorat. Ce-ți închipui, strigă el încă o dată și, orbit de minie, începu să-o croiască cu biciul. N-am pus eu să-l dea pe Bigu afară! După aceea, încheie autorul, Ene Lelea „obosit, zvrîlit biciul” și plecă la președintele cooperativei. Se relevă aici ideea responsabilității morale în dragoste, nu numai față de persoana iubită ci și de exigențele unei conduite sociale superioare, de care, în epoca noastră, se poate face abstracție din ce în ce mai puțin.

În cazul în care totuși unii se încumetă să rămînă indiferenți la asemenea imperativ, consecințele adesea dureroase nu întîrzie să se ivească. Luăm atunci cunoștință de unele destine omenești marcate puternic de semne tragice. Survin împrejurări în care urmăriș derogarilor de la idealurile morale ale unei noi umanități se arată de neîndeplacat iar sancțiunea socială — supremă. De exemplu, iată sfîrșitul șoferului Dumnică, din povestirea În treacăt de Nicolae Velca. Tînărul erou evoluează vertiginos spre actul final al existenței lui — sinuciderea — nu pentru că așa cum au căutat să argumenteze unii critici și chiar cititori — ar fi vorba de o preferință nejustificată a autorului pentru epical ieșit din comun, presărat de ciudățenii cum se întîmplă de exemplu în povestirea Sunetele sau de un gust pentru dezmodămintele tari, derutante. Pe scurt, potrivit cu logica interioară a personajului, cu modul său de a privi viața, mai ales în dragoste, finalul este perfect explicabil, merit să-l pună serios pe gînduri pe atîția dintre practicienii imperturbabili ai sfîrșiturilor de narațiuni convenționale.

Solicitat de același aspect, un alt tînăr prozator, Ion Băieșu (a cărui activitate atrage atenția tot mai mult în ultima vreme) depune eforturi susținute spre a duce în prim-planul analizei împrejurările generate nemijlocit de răspunderea socială a eroilor. Prezent în ampla narațiune Noaptea cu dragoste, acest unghi de vedere este reluat și valorificat de autor, adesea cu rezultate foarte bune, într-o scurte de buclă publicată în presa literară. În narațiunea Sufereau împreună („Gazeta literară” nr. 9/1964) în ciuda finalului insuficient motivat epic, tînărul prozator pledează convingător pentru o nobilă gravitate și un simț al răspunderii în viața sentimentală, pentru echilibrul între exigențele sociale și cele ale universului intim ori familial. Fără îndoială însă că narațiunea Trezeci și opt cu două („Gazeta literară”, nr. 20/1964) constituie în ultima vreme una dintre contribuțiile de rezistență ale genului scurt, în direcția relevării noilor dimensiuni morale, ale omului nou, expresie directă a triumfului idealurilor umanismului socialist. Într-o narațiune densă, asociată cu un revelator substrat reflexiv, Ion Băieșu realizează, prin chipul doctorului Mitică, un personaj contemporan de un nonconformism etic exemplar. Eroul e refractar apucăturilor egoiste, pasionat pentru munca sa, generos și deschis, capabil de cele mai mari sacrificii cînd este vorba de viața oamenilor pe care îi îngrijeste. Foarte trănșant, autorul demonstrează că reala dimensiune a omeniei, în zilele noastre, o dă în primul rînd eroismul muncii cotidiene, al acelei munci incompatibile cu spiritul rutinier, în care se mai complac încă mulți contemporani de ai noștri. De un „teribilism” de bună factură, finalul narațiunii Trezeci și opt cu două dă de înțeles cititorului că dragostea înălțătoare, superior reconfortantă, pe care poate să-o determine în sufletul eroului o fată integră și frumoasă ca asistenta medicală Suzi, se cuvine a fi acordată în primul rînd unor

Nicolae CIOBANU

VEDERI DIN MEDGIDIA de scriitor

Să-ți fi spus cineva, cu ani în urmă, „Trimite-mi o ilustrație din Medgidia” — l-ai fi privit cu un aer de nedumerire. Ce putea să ilustreze pe atunci evenimentul dreptunghi de carton lăcuit? Băișle din preajma gării — veritabile rezervoare de malarie — ulița mare, înecată în praful sau în noroi, după anotimp, cele două-trei cofetații cu baclavale veștede, pe care întepeneau și muștele de pictișeală?

Poposind de curînd în orașul de pe valea Cara Su, am întîlnit printre alte elemente inedite și această mărunț dar elocventă dovadă de civilizație. Prima „vedere” din Medgidia înfățișează un colț din centru, cu siluetele citorva edificii recente. Sub cerul dobrogean, albastru străveziu în miezul verii, geometria prea cunoscutelor tipare arhitectonice pare lă ea acasă.

Deocamdată, priveliștea ilustrată n-are variante; cred, însă, că i s-ar putea adăuga fără întîrziere și alte aspecte locale. Mă gîndesc în primul rînd la împunătoarele coșuri ale fabricii de ciment — peisaj

familiar celor ce-au străbătut de cîteva ori, cu trenul, steptă dintre Dunăre și Mare. În afară de șantierele noastre, constructorii din douăzeci și una de țări foloseau pulberea vinată produsă aici, la Cimentul Păcii. Mă gîndesc, de asemenea, la clădirea cinematografului, care — cu cele 600 de locuri ale sale și cu o fericită imbinare de unghiuiri și planuri — ar fi pe măsura oricărui centru urban important. Privindu-l, mi-am adus aminte de vremea cînd mă număram printre discipolii Thaliei și cînd — într-un turneu cu Teatrul Poporului — am jucat la Medgidia pe o scenă ceva mai largă decît suprafața a patru mese de restaurant...

S-ar cuveni, poate, ca oglinda fotografică să reflecte și școala de 8 ani din cartierul Viilor, și stațiunea și noul spital, ridicat în partea de sus a orașului. Construcția temelnică, spațioasă, va fi dată în folosință zilele acestea. Ea cuprinde trei sute de paturi și este înzestrată cu instalații tehnice dintre cele mai moderne. În aceeași incintă, policlinica oră-

șenească va putea acorda anual 180 000 de asistențe medicale.

Dacă aș fi fotograf, cel puțin amator, eu unul aș mai înregistra pe rolifim cîteva obiective foarte obișnuite pentru rețina bucureșteanului, dar care în Medgidia de ieri ar fi părut de domeniul fanteziei: complexul comercial, magazinul cu autoservire, stațiunea de coafură. În sfîrșit, aș fotografia dintr-un unghi cît mai cuprinzător strada principală, covor de asfalt întinzîndu-se din marginea căii ferate spre centru, și de acolo mai departe, către fabrica de ciment și Orașul Nou. La una dintre intersecții, unde acum vreo două decenii, se mai încruciau sacale trase de măgăruși cu șiruri de căruțe hodogogite, un semafor automat a ținut în loc, cî-va zeci de secunde, taxiul care mă ducea de la gară spre centrul orașului. A fost, dacă nu mă înșel, înfîlțul obstacol de acest gen pe care l-am salutat cu un zîmbet de simpatie.

Dan DEȘLIU

(Continuare în pagina 7)

CONCURSUL PENTRU NOVELĂ ȘI POEZIE AL FONDULUI INTERNAȚIONAL AL SCRITORILOR DE PE LINGĂ P.E.N.

Fondul Internațional al Scriitorilor de pe Lingă P.E.N. („Poetes, essistes, nouvellistes”) organizează o serie de concursuri pentru novelă și poezie, la care pot participa scriitorii și poeți, care nu depășesc vârsta de 30 de ani. La aceste concursuri pot lua parte scriitorii din țările unde există Centre P.E.N., dar se primesc și lucrări ale scriitorilor din aceste țări care nu sînt încă membri ai P.E.N.-ului.

- 1965 - Europa Centrală și Răsăritenă
1966 - Africa
1967 - Asia
1968 - Africa de Nord și de Sud
1969 - Australasia
1970 - Europa Apusencă.

Data de închidere a fiecărui an va fi 30 Iunie, și câștigătorii vor fi anunțați în cadrul Congresului Internațional P.E.N. al anului următor.

Toate materialele care vor fi trimise vor fi anonime (dar fiecare participant trebuie să atașeze la lucrare, un plic sigilat care să conțină numele și adresa autorului scris foarte clar și în limba originală).

Fiecare material va fi trimis în limba originală în care au fost scrise (dacă există o traducere în limba engleză sau franceză, aceasta poate fi trimisă împreună cu lucrarea originală).

Numerele nu trebuie să intreacă 30 de pagini bătute la mașină, la două rânduri, sau 10.000 cuvinte.

Poezii pot trimite o selecție de poezii scurte (nu mai mult de 5) sau un poem lung care să nu intreacă 5 pagini bătute la mașină.

Fondul Internațional al Scriitorilor oferă 3 premii fiecare avînd două categorii, premii care consistă dintr-o călătorie care include cheltuielile de întrecere pe timp de o lună de zile în țări care urmează a fi specificate în fiecare an: țările vor fi diferite pentru fiecare concurs (regional) iar câștigătorii vor putea să-și aleagă una din țările specificate, în care doresc să petreacă o lună de zile.

Lucrările premiate și cele care vor ajunge în fața juriului, vor fi publicate în numere speciale ale revistei ARENA, sau, dacă e posibil, sub formă de volum, fie în limba engleză fie în limba franceză, limbile oficiale ale P.E.N.-ului.

Vor fi alcătuite juriuri pentru fiecare limbă, plus un juriu internațional, care va definitiva rezultatele juriurilor pe limbi, cum a fost cazul la un concurs de navela anterior, organizat de Fondul Internațional al Scriitorilor.

Scriitorii români care doresc să participe la acest concurs pot depune manuscrisele, în condițiile prevăzute de regulament, la centrul P.E.N. din R.P. Română (Șoseaua Kiseleff 10, București), spre a fi expediate la Internațional P.E.N.

De la tovarășa Valeria Munteanu, tehniciană la Uzinele „Independența” din Sibiu, primim această scrisoare: „Interin în discuția despre poezie de la rubrica Dialog, declarându-mi de la bun început împotriva unor formulări de genul: „nu mai există poezii între proză și poezie”, „ar fi trebuit unele explicații la anumite poezii ale tinerilor”, etc...”

După părerea mea de cititor, poezia este inconfundabilă mai mult decât oricare gen literar. Se poate vorbi despre o poezie poetică, despre un teatru liric etc., dar niciodată nu i se pot interzice poeziei (mai ales de la simbolism încôncepe), domenii care îi sînt străine. Chiar plătul, urtul, banatul, devenit substanțial poetică, nu mi se poate fi confundat cu proza sau cu teatrul decît modificîndu-se structura (Brecht, Ritsos etc.).

De aceea nu pot fi de acord cu toți. Andrei Alexandrescu atunci cînd susține o alunecare a poeziei în poezie sau așa ceva. Mai greșite, după părerea mea, toți Alexandrescu, atunci cînd zice că parodiază în Marin Sorescu ar fi niște reflecții acide date ermetismului. Marin Sorescu ironizează, are și, anumite maniere de a scrie și nu concepția metafizică a unor poezii.

De aceea cred că ar trebui să apară poezii cât mai multă, mai bună și mai curajoasă; versurile ermetice, proaste, rafinate, conțin în ele însuși motivul care le va face să dispară.

Tovarășul Victor Rusu, profesor de limba română din T. Severin ne trimite următoarea scrisoare: „Bucură nespus faptul că, în ultima vreme, critica literară dă dovadă de o sporită receptivitate, înregistrînd cu entuziasm orice izbîndă artistică a frontului nostru literar și semnalînd cu promptitudine orice alunecare în platitudinea. De asemenea, se poate constata cu ușurință, desigur în mare măsură a spiritului apologetic și a tendințelor uneltoare. Pînă nu de mult mă dăruia și o altă situație nesănătoasă în critica literară: cînd apărea un volum urma o perioadă lungă de tăcere, criticii așteptîndu-se unul pe altul, să spargă gheții. După ce se făcuse în sfîrșit un „temerar” și adăda tonul, aproape toți care discutau volumul încreșnat îl făceau folosind aceeași tonalitate. Ne bucură și faptul că de la o vreme s-a renunțat la o asemenea atitudine și a început tot mai mult să se simtă o diferențiere de tonuri. Din păcate însă acum se alunecă, uneori, în extrema cealaltă. Criticii literari, discutînd același volum, emît judecăți de valoare care nu numai că sînt deosebite, dar se și exclud reciproc producînd dezorientare în cititorilor care, pur și simplu, nu știu ce să mă creadă. Pentru ilustrarea acestei tendințe dau două exemple pentru marele public, un alt volum a fost primit de critica literară volumul de versuri „Frumusețe continuă” al Violetei Zamfirescu.

Dragoș Vineanu, în cronica sa publicată în revista Luceafărul în numărul din 7 noiembrie 1964, scoțeste volumul drept o reușită a poeziei încheind cu următoarea concluzie: „Poezia nu rămîne însă mai puțin o mîtură literară importantă și preioasă a versului nostru contemporan”.

Aurel Marin în nr. din 3 decembrie 1964 al Gazetei literare în cronica pe care o face volumului, după ce releva valoarea deosebită a poemului titular, care ne „alestează prin romanticismul elevat „din străbune și prospețimea cristalină a expresiei”, afirmă că „într-un parantez, celelalte texte (adică, subliniez eu, toate celelalte poezii din volum în afară poemului „Frumusețe continuă” n.n.) nu oferă întotdeauna cititorului satisfacții similare”. Dar tot domnia sa mai jos scrie: „Fără îndoială, dominața volumului o dau poeziei izbitive”. Mai subliniim o altă concluzie tot diferită: „raportul la volumul „Liniște oîntîlnit”, noul volum nu consensuează pasul înainte pe care l-am j sperat”.

O recenzie pozitivă, semnază, tot în Gazeta literară, George Radu. Eugen Luca publică și el o croncă în Contemporanul din 8 ianuarie 1965 din care spicăm: „Geneza, poezia Violetei Zamfirescu este expresia lirică a unui timp modern, fructificat, doazlîntul, pentru care o viață sub toate manifestările ei constituie un univers continuu și superb”. După ce trece în revista toate „biruințele” și foarte puțin în succese, oprindu-se asupra poemului titular emite această judecată de valoare, după părerea noastră cu caracter generalizator: „Poemul... ne oferă imaginea sintetică a liricii practicate de V. Z. și totodată o capacitate să aleasă și să organizeze discursul poetic... de a izbina într-un tot elementele eterogene pentru a impune o viziune elevată”.

Încheie cu concluzia: „V. Z. nu și-a ales un drum lesnicios, iar pe acest drum a obținut remarcabile biruri”.

Și, în sfîrșit, Nicolae Gibanu, răspunzînd la ancheta Gazetei literare, la întrebarea: „Care dintre volumele apărute în 64 vi s-au părut, neizbitive?” afirmă: „Dintre volumele de versuri care nu mi-au plăcut de loc: Minunile de necare și de Don Desiu, Oriizonturi de Căpraru, Frumusețe continuă de V. Zamfirescu”.

Aruncîndu-și privirea pe aceste păreri disjunctive te întrebi în chip firesc: Cine are dreptate? E valoros sau nu volumul Violetei Zamfirescu?

Dar lucrurile merg și mai departe. Criticii citiți mai sus emît păreri care se bat cap în cap ca munții în basmele lui Creangă și asupra aceluiași poezii.

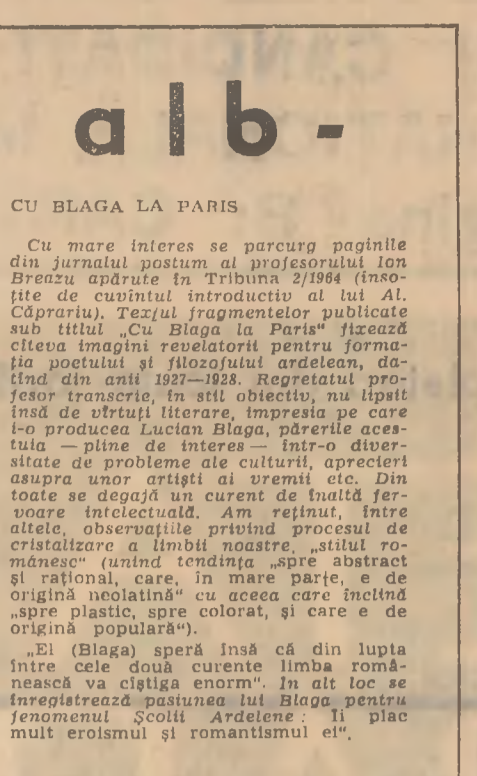
Și iată că ne punem din nou întrebarea: Ce să mă crezi? Poate se vor găsi tovarăși care mă vor acuză de lipsa de simț al răspunderii deoarece am ațîrătur doar păreri la patru critici fără a-mi spune punctul meu de vedere.

Pentru aceștia sînt nevoia unei precizări: semnalul îndurător de față societate că, dacă ar face acest lucru, s-ar erija în arbitru la disputa de păreri a unor oameni mult mai competenți de cit ei în discuțiile literaturii noastre și această ipoteză ar fi cu totul deplăcută, dacă nu ridicolă.

Intenția mea a fost doar să atrag atenția asupra unei tendințe care poartă adevărate repercusiuni asupra publicității și chiar a creatorilor discutați”.

Înregistrăm observațiile conținute în scrisoarea tot. Victor Rusu. N-am proza fi de acord cu ideea dumnealui privind căreia deosebită și chiar divergențele de opinie cu privire la o carte ar fi dăunătoare pentru marele public. Altfel ar fi după o părere noastră, posibilitatea de a verifica singur adevărul celor afirmate de un critic, în volumul în discuție. Am reprodus însă această scrisoare scoldînd că ea ridică probleme de un interes cert, privind aprecierea literaturii contemporane, raporturile acesteia cu cititorii.

B. C.



LIVIU FLOREA

„Cronica literară”

NICOLAE CRÎȘAN

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

„ME”

„CAIELE CUNOSCĂTOR”

albo-

CU BLAGA LA PARIS

Cu mare interes se parcurg paginile din Jurnalul postum al profesorului Ion Breazu apărute în numărul 2/1964 (notițe de cuprîndu-l introducerii de lui Al. Căpraru), Tezilor fragmentelor publicate sub titlul „Cu Blaga la Paris” înscrisă cîteva imagini rezulatorii pentru formula poetului și flozofului ardelen, datînd din anii 1927-1928. Regretatul profesor transmise în stil obiectiv, nu lipsit însă de virtuți literare, impresia pe care l-o producea Lucian Blaga, părerile acestuia - pline de interes - într-o discuțiată de probleme ale culturii, apectri asupra unor artiști ai vremii etc. Din toate se desprîde un curent de bună înțelegere intelectuală. Am reținut, între altele, observațiile privind procesul de cristalizare a limbii noastre, alături românească (amînd tendința „spre abstract și rațional, care, în mare parte, e de origine neolatină cu aceea care ținează spre plastic, spre colorat, și care e de origine populară”).

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

„El (Blaga) speră însă că din lupta între cele două curente limba românească va câștiga enorm”. În alt loc se înregistrăză pasivul lui Blaga pentru fenomenul de sintaxă în limba noastră: „în plauzibil eroism și romantismul ei”.

EROII FABULELOR

Cînd micul prinț descoperă că floarea sa nu era încă în lumina pleiadei El imaginăzăse oportunități sale cu ea, o îmbolnăve și se lasă îmbolnăzit, căci, așa cum îl spunea vulpea, „nu cunoaștem decît ceea ce înțelegem”. Alfel spus, cunoașterea își umanizează obiectul, sensibilîndu-l, trădîndu-l cu lumina afectivității. Oamî lipsit de sentimente este incapabil să cunoască.

Am în față o carte superbă și aceste reflecții ea mi le-a provocat. E vorba de Eroii fabulelor, un album de fotografii animatoare, realizat de Ion Miclea și comentat în versuri pline de sensibilitate de poetul Ion Brad. Descrie la întîmplare și luzia celor de a treia dimensiuni, pe care mi-o comunică dreptunghiul fascinant al paginii, desine acută. Ochii de o fosforescență indiferentă înșelătoare al unui felid ucis se atîrnă asupra mării. E puma, leu-argintiu al pădurilor sud-americane, în stăpînesc lumina și reflex necondiționat și-mi îndreptă privirea asupra versurilor. Cu fin umor poetul mi traduce prima reacție: „Puma, puma / Laași gîma. / Dacă vrei să aiu cu tine, / Și să-ți necesez frînzura / Ia bine-nclide sura”.

Ceva mai încoace, pe o ramură mai veche din arborele regnului și al imperiului din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.

O cută, „frumoasă mîrească”, privește candid cu un aer într-adevăr nupțial. Mandrului, plin de zăbărit, e cîmpat ca împietrit în comentariul lui Brad: „Bătrîne măritului hoinar / Al barba ca un marinar / Și ca piticii din povești / Te uita la lume și zîmbesc / Și încă nu știu foarte bine / Ce înseamnă / Și nu noi de tîrziu / Puternice relieful de un înspirat echilibru între lumină și umbră, mă privește neretic și în morm, dîndu-mi senzația că năzăz în față cu înșușit aseton, cel îndrăgostit de Arctenia și crunt pedepsit de propriile sentimente, în valie și trectătorii Kithaloniului.

În față și pe cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și tenac, cel mai înalt platou din altă regiune zoogeografică a planetei: uriașii familiei cerbilor, elanul, cu profilul său preistoric și pomozor, își înalță cu o demnitate greie dincolo de înălțimea de coarne, medîndu-nemulț la inexorabilitatea cucerii împîntit. Fotografia e însușită de o nevăzută simpatie.”

„Din lumea alfel pagini răsare, rădător și

SCRIITORI PROPUȘI CANDIDAȚI AI F.D.P. PENTRU ALEGERILE DE DEPUTAȚI ÎN MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ

În aceste zile au continuat în întreaga țară adunările oamenilor muncii în care se propun candidații în alegerea deputaților în Marea Adunare Națională și în Statutele Populare. Cu nefermirea și pe deplin justificată mândrie, participanții la aceste adunări își desemnează drept candidați ai Frontului Democratiei Populare conducători de partid și de stat, în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, muncitori, țărani, oameni de știință și de cultură, femei, tineri, militari.

În fiecare circumscripție electorală se recapituiază, cu acest prilej, mărețele înfăptuiri ale poporului nostru condus de partid în anii construirii socialismului. Perspectivile luminoase pe care ni le rezervă viitorul, răsplătă a intenselor eforturi depuse de toți ce muncesc în țara noastră, bucură inima tuturor.

Printre candidații F.D.P. propuși se numără și mai mulți scriitori. Simțim o mare bucurie înfăptuind numele fruntașilor vieții noastre literare, nu numai pe copertile cărților, unanim apreciate și iubite de masele de cititori, ci și pe listele de candidați ai poporului român în următoarea legislație. Este încă o strălucită dovadă că scriitorii, fii prețioși ai poporului, simt chemați să participe din plin la treburile obștești ale țării, să contribuie alături de întregul popor la desăvârșirea construcției socialiste, la înflorirea patriei noastre scumpe. Ne propunem începând cu acest număr al Gazetei literare, nu numai să subliniem meritele artistice și obștești ale scriitorilor candidați pe listele electorale ale F.D.P., ci mai ales să ne exprimăm sentimentul de adincă bucurie că printre viitorii aleși în Sfatul cel mare al țării, vor fi și numeroși reprezentanți ai scrisului.



GEORGE CALINESCU

Știrea candidaturii lui G. Calinescu pentru un scaun de deputat în viitoarea Mare Adunare Națională trezește în conștiința noastră, ca o cauză chimică în soluții suprasaturate, cristalizarea unei întregi noi stări de lucruri. Scriitorii urmănd să devină reprezentanți politici electivi s-au mai văzut și încă de mult. În trecut li s-a necerut să fie deputați, înțelesul scriitorului trebuind să se fotografieze pentru tabloul colectiv al deputaților unei legislaturi, la ideea că sub fotografia lui, care urma să-i fie mai întâi expusă într-o vitrină de pe Calea Victoriei, se va scrie „Domnul deputat Cutare”, răspunsesse: „Nu, fără deputat, e mai impunător”. Alte sentimente se leagă azi de eventualitatea, care atunci rușina pe omul de literă. El știe că nu i se ia în desert vocația lui creator, el știe că va fi acolo dimpreună cu alți contrați iluștri, profesiona de scriitor nemişcând înădușă superior ca un ornament, în care nimeni nu crede, al vieții sociale, el știe că va fi coleg cu oamenii care au dat strălucire prin activitatea lor către unele direcții a spiritului, științele umaniste și pozitive găindu-se acolo întrune ca într-o altă Academie a națiunii; el știe că va fi „alesul” nu al unei grupări politice, ci al unei noi concepții de stat despre cultură, că niciodată nu s-a lucrat atât de sistematic pentru susținerea creației spirituale, că politica nouă a abolit în conștiințele românești creatoare, prin difuzarea peste granițe a rezultatului muncii lor, sentimentul de periferie europeană, că intelectualitatea întreagă a țării, cot la cot cu muncitorimea, este chemată să edifice în istorie monument fără moarte. Ceahălu, aspirația populare. Aceste stări de lucruri, toate și încă altele, pe care nu le cetățean să nu le cunoască azi, se asociază de la sine în jurul candidaturii lui G. Calinescu.

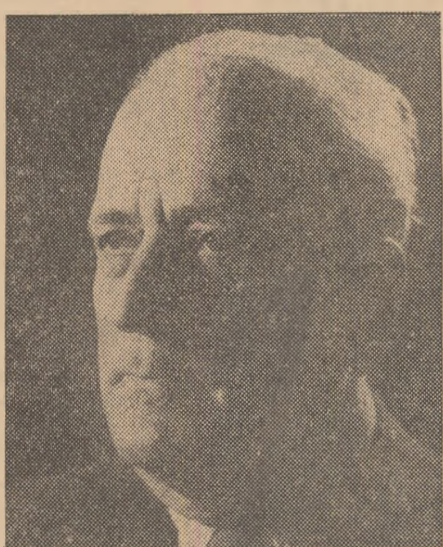
Pe Calinescu, noi îl cunoaștem de mult în acea identitate a lui, pe care contemporanii i-o celebrează, iar un viitor indeterminabil i-o va spori. Identitatea lui iese dintr-un tipar al culturii române, ilustrat de mari spirite ca D. Cantemir, Budai Deleanu, Eliade Rădulescu, Hasdeu, Iorga și Pirvian, iar tiparul european i se aproximează unind pe italianul De Sanctis cu francezul Sainte-Beuve. Spre deosebire însă de conaționali săi și de strămoși, a căror personalitate sugerează poliedral personalitatea lui G. Calinescu, el este nu numai un creator indirect, factor adică de interpretare a valorilor de cultură, dar și creator imediat de asemenea valori, fiind în această calitate un portretist și un romancier, care ca Proust îmbracă natura în reprezentări de cultură (poezie, pictură, muzică, arhitectură, dans) iar ca Balzac și actualul Maurice Druon construiește pe oameni în portrete obiective memorabile. Cu vorba despre sine a unui cunoscut om de stat, G. Calinescu, prin energia desfășurată ca om de literă, n-a avut niciodată 40 sau 60 de ani, având, cum îi uram cordial să aibă mult timp încă, un multiplu al vârstei de 20 de ani.

Propunerea de candidatură privește însă deopotrivă concepția politică a acestui mare spirit umanist. El crede neabătut de zeci de ani în democrația statului muncitoresc, pe care, de la așezarea ei, a legănat-o în cuvinte ferme, ca a însoțit-o pretutindeni în ultimii douăzeci de ani, de când este mereu ales s-o și

reprezintă, și trebuie să se simtă fericit văzând-o azi cum calcă voințește. Concepția lui politică e în sine rotundă și fără fisurări. Exponentul de azi opunea ieri, când imperialismul hitlerist invada pe trei din laturile sale patratul Boemiei, atitudine bravă din neuitat articolul *Frigman și Bovenia*, articol cum contemporan, dar în stil propriu, mai scria atunci doar N. Iorga; iar în legătură cu acesta, după în vece infama lui asasinare, vorbind ca profesor studenților de la Iași, printre care se afla un grup de tineri cu febrilele puberale deviate în efervescență legionară, și care au vrut să protesteze împotriva egiptului ce se aducea marelui victimă, G. Calinescu făcea, nemotat de consecințe, un gest de energie, însoțit de repetarea egiptului, impunând tăcere zgomotoșilor delincvenți. Convingerile sale democratice și patriotice sînt vechi dar nu îmbătrinite.

Pe acest om de cultură și om politic totodată, îi arată propunerea recentă de candidat la apropiatele alegeri legislative. Noi ne vom închipui ca făcînd parte, ideal, din circumscripția unde va candida scriitorul G. Calinescu și îl vom vota simbolic din toată inima.

Vladimir STREINU



DEMOSTENE BOTEZ

Imbinarea armonioasă dintre activitatea literară și activitatea cetățenească s-a făcut remarcată de multe ori de-a lungul istoriei. Tradiția poetului cetățean pornește de la greci. Odele lui Pindar, *Persi* lui Eshil, *Edip la Colona* al lui Sofocle, reprezintă, între altele multe, exemple de poezie cetățenească, fie prin temele tratate, fie prin spiritul patriotic care le străbate și le dă viață, fie prin aluzii la actualitatea epocii. Tradiția aceasta avea să continue în epoca modernă. Victor Hugo este exemplar în această privință. Poezia civică avea să se dezvolte însă cu o mare intensitate în secolul nostru și în chip cu totul remarcabil și profund în mișcarea literară a țării noastre. Mulți poeți de astăzi sînt cunoscuți și prin activitatea lor civică, nu numai prin creația lor literară. Și din acest punct de vedere apropierea de vechii greci se impune din nou: biografia multor poeți ai antichității eline menționează, pe lângă succesele lor literare, importante fapte patriotice și o activitate în slujba colectivității.

Această dublă activitate de cetățean și de poet, caracterizează personalitatea literară și umană a lui Demostene Botez. În poezia lui Demostene Botez, de la *Floarea pămîntului* din 1920 pînă la *Floarea Soarelui* din 1953 și *Oglinzi* din 1963, trăsătura dominantă este o adincă sinceritate a simțirii; poezia lui Demostene Botez este mereu mărturia autentică a unei mișcări sufletești și nu un joc al fanatezii. Expresia sa este întotdeauna abundentă în culoare, bogată în metafore, imagistică și nu sentențioasă. Versurile sale au o prețioasă calitate, analogă cu aceea a povestitorului și care consistă în puterea de-a insufla simpatie și încredere; cu poezia lui Demostene Botez te împrietenești de la prima lectură. Și prietenia este durabilă.

Această însușire se potrivește foarte bine, așa spune chiar că pe ea se întemeiază atitudinea constantă a lui Demostene Botez de-a fi poet cetățean, cu alte cuvinte de-a participa cu entuziasm prin scrierile lui (proza lui este la înăl-

țimea poeziei sale) la viața obștească a patriei, la opera de construire a României socialiste. În poezia sa dintre 1920 și 1944, se putea observa o pendulare de la tonul sumbrou la tonul luminos, explicabilă, desigur, atît prin firea sa cât și prin împrejurările epocii de-atunci. Caracterul social, nu rarorii manifestat în versuri pline de indignare, avea să apară, după 1944, în poezii pline de bucuria înnoirii creatoare. Toată această evoluție s-a petrecut în chip armonios. Într-adevăr, pentru această e destul să comparăm o poezie cum e aceea care deschide volumul *Floarea pămîntului* din 1920, *Dimineața*, cu poeziile *Oglinzi* din ultimul volum din 1963 la începutul uverturii din 1920:

Din soare,
Ca pe gura unei amfore prea plină,
Răsturnată
De pe-un umăr gingaș de virgină,
Dimineața
Toamnă din belșug lumină
Peste valea toată.

Și iată cîteva versuri din *Primăvara* 1962, din *Oglinzi*:

Ce vastă este primăvara asta!
Mai vastă și mai plină decît toate.
Ce largă zare și-a deschis fereașta;
Ce liber bate vînt de libertate!
Greu s-au topit zăpezile de ieri,
Și nopțile cu neguri și abise.
Nu-ou fîc nicînd asemenea primăveri!
Cu-atîtea mari nădejdi și-atîtea vise!

La un interval de peste patruzeci de ani, sufletul poetului vibrează cu aceeași vigoare poetică la spectacolul înnoirii, — vigoare spornită în *Primăvara* de azi de sentimentul solidarității umane. Acest sentiment, existent în toată poezia lui Demostene Botez, și implicit în acel dar al simpatiei pe care versurile lui o răspîndesc și o atrag, este azi explicit exprimat, cu bucuria unei înfăptuiri demult dorite și ajunsă acum la o formă definitivă.

Concomitent cu bogata sa producție poetică, Demostene Botez, om de acțiune capabil să-și dovedească și prin fapte, nu numai prin scris, activitatea sa civică, îndeplinește funcții de răspundere în mișcarea noastră culturală ca președinte al Consiliului pentru răspîndirea cunoștințelor culturale-științifice, ca vice-președinte al Uniunii Scriitorilor și ca deputat al Marii Adunări Naționale, la ale cărei apropiate alegeri candida de azi. Poezia sa, în care mijloace subtile de expresie îmbracă cu strălucire un conținut comunicabil celor mai felurite părți de cititori datorită rari sale însușiri de-a degaja simpatie și de-a atrage prietenia, această poezie adincă și generos umană corespunde perfect cu activitatea culturală și socială pe care o exercită, cu adincă conștiință civică, Demostene Botez.

AI. PHILIPIDE



ZAHARIA STANCU

Zaharia Stancu a știut de la început că „Steaua pe care stăm e roșie”. Asemeni celor mai mulți poeți și povestitori ai pămîntului nostru, viața lui țărănească purta, împletită pe tulpina aspră de arșiță, circuii bucuriei și speranței unui soare urmas.

Trecerea sucului amar în dulceața ciorchinei, și apoi prefacerea acesteia în eșurile răzvrătite ale vinului, înefabil proces al contradicțiilor creatoare, se înfășează cu permanență

în poeziile sale. — moștenite din care poetul ridică o chemare de luptă. Născut în lumea iobagilor, Zaharia Stancu și-a cunoscut puterile. El a scris pentru „marii flămînzi ai lumii”. Trebuie să accentuăm că este o putere mai mult să-ți cunoști puterea. Cel care o are se poate cînta pe sine: „Sînt limpede și liber, cum e vîntul. / Pe unde vreau îmi pot croi cărare. / Mă înfrățit viața cu pămîntul, / Cu cerul nalt, belșugul cald de soare”.

Omul care vede departe nu se sfiește să stea drept. Poetul nu a crescut, palid, pînă peste norii de unde nu se mai aud oamenii dimpotrivă: „Am auzit fierbind bogățiile pînă-n miezul planetei, / Și-am văzut milioane de oameni / Incordați, istoviți, / Stredelind cu unghiele, cu dinții de fier, / Să smulgă adevărul și să-l salte spre cer”. Era încă foarte tînăr cînd i s-a deslușit lumina zilei de mine: „Mine, da. Visule, mine / Nimeni nu va mai sta-n culcuș de cîine, / Nimeni cu spinarea curbă / Și nimeni, da, nimeni, cu smalt pe copilă”.

Dar a lineariza astfel drumul creșterii unui poet înseamnă a refuza tocmal lacrima, lăptatul de înfrîngere, fără de care omul nu-și află bălățele inimii. Iar Zaharia Stancu n-are nimic dintr-o statule festivă. Cîntecului său de dragoste, simplu, direct, i se adaugă, la maturitate, nota de cumpănă a lucidității. Cu acest amănunt, care întregeste un portret, am convîngerea că Zaharia Stancu a crezut cu tărie în steaua sa, deoarece a închinat-o tuturor oamenilor, spre a se împărtași din forța ei magică: „Cine a spus că sabia taie? / Cine a spus că glonțul străpunge? / Am înfruntat o mie de săbii, / O mie de gloanțe am înfruntat”.

Pe asemenea criterii, versurile sale, scrise, cele mai multe, înaintea Elberărilor, fac parte din zestrea anilor cei mai apropiați. Generațiile tinere de poeți, căutîndu-și glas propriu și mijloc de noi, nu le uită. Discern aici claritatea poeziei lui Zaharia Stancu — însă nu în sensul circumscrierii mijloacelor sale artistice. Am scris de mai multe ori, cu disciplina entuziasmului, deci cu măsura criticului, despre treptele sale în poezie.

Dar, în anii aceștia, Zaharia Stancu a atacat, cu tenacitatea invincibilă a spîței sale, cronica vieții țărănimii în primele decenii ale veacului nostru. Avea, desigur, temeiuri mai multe. Copilăria imprimă amintirile cele mai trainice, mai epice, așa spune. Pe de altă parte, poetul este și pamphletar. Din rădăcini amare, Stancu a culețat și în proză transparența acelei alchimii a naturii, de care este stăpînit. Mulți au fost copleșiți de intensitatea efortului său. Intre timp, „Desculț” devenise notoriu pe mai multe continente. Este adevărat că epoca adoptată în cotidian o anumită discontinuitate, caracteristică, se pare, funcționării agregatelor celor mai complexe, în tehnică; insul contemporan nu-și ignora nervozitatea, moștenire a cuceririi vitezei. Aplecarea către limbajul alegoric, către simbol, în literatură, corespunde poate și ea, marelui rafinament al cercetării științifice de astăzi. Tendința către genul scurt, este însă numai aparentă. Și, de altfel, nu se cunoaște o repercușiune socială asupra vreunui gen literar. În cazul de față, cele mai bune pagini de proză ale lui Z. Stancu n-au fost încă subliniate. Ele aparțin unui luptător de mare temperament. Cîciururile de romane ale lui Zaharia Stancu au contribuit la înțelegerea fenomenului socializării în agricultură. Ar fi însă o eroare să-l restringem la aria literaturii rustice. Citadin prin formație, Zaharia Stancu a scris pagini pregnante despre orașul provincial din trecut și nu este deloc exclus ca să producă, într-o bună zi, romanul orașului clocoțitor, înaintea cutării fină, creditat pe termen prea lung.

Prezența continuă în actualitate a scriitorului cetățean îl cheamă la alte numeroase responsabilități. În rîndurile deputaților Marii Adunări Naționale, Zaharia Stancu va contribui ca hotărîrile acestui înalt for să fie expresia adevărată și muncii de fiecare zi a scriitorului român, pentru desăvîrșirea construcției socialiste, a scriitorului militant capabil să joace un rol major în această epocă ce se structurează prin competiție creatoare.

Serban CIOCULESCU

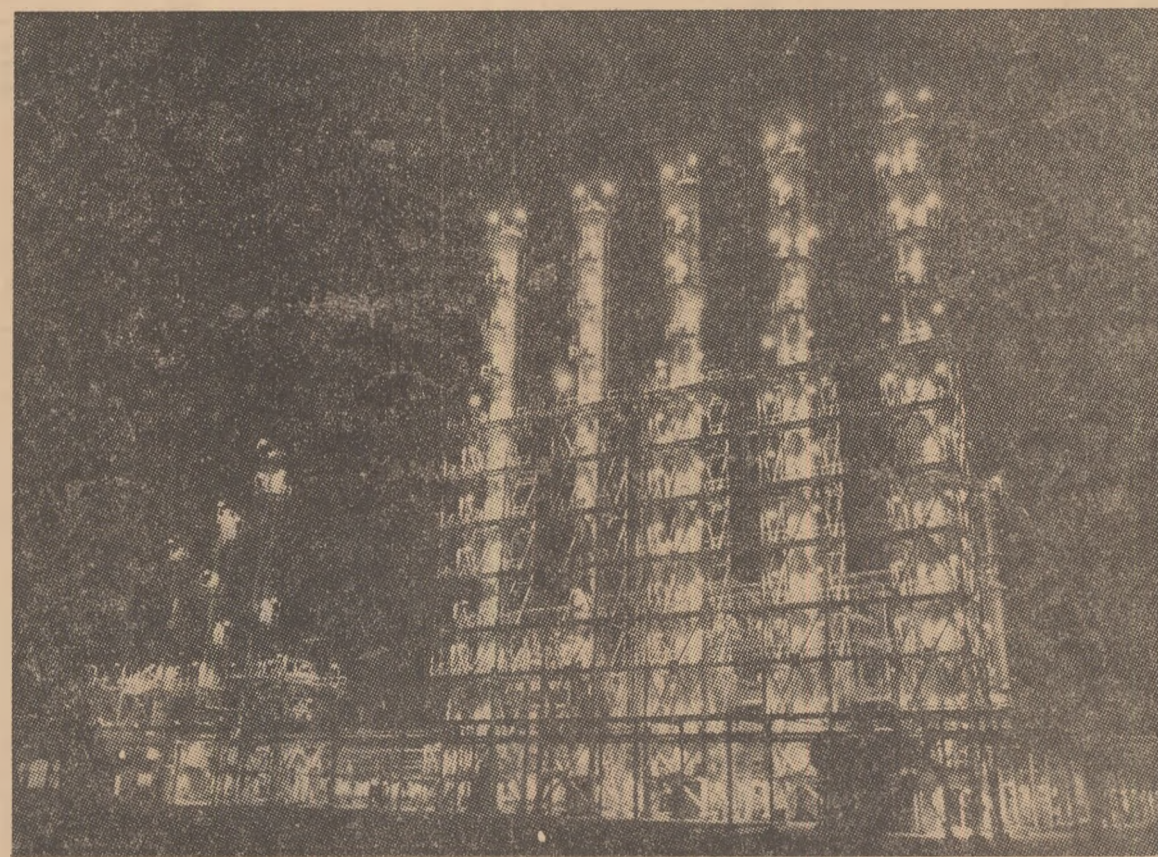


NÁGY ISTVÁN

Nagy István e astăzi un scriitor de indiscutabilă notorietate: numele lui figurează în manualele școlare, elevii și studenții în filologie îi cercetează avizi opera, editurile i-o răspîndesc în zeci de mii de exemplare, cititorii i-o prețuiesc, văzînd în el pe unul dintre cei mai marcați exponenți ai prozei maghiare realiste-socialiste din țara noastră. De peste treizeci de ani, Nagy István se găsește în linia întâi, luptînd cu arma scrisului pentru fericirea celor mulți. În tinerețe a fost muncitor, cunoscînd, așadar, din proprie experiență condițiile de viață inumane rezervate proletariatului de către capitalism. Legat de mișcarea muncitorească Nagy István și-a pus de pe atunci talentul în slujba poporului și a înălțătoarelor idealuri comuniste. În paginile revistei *Korunk* sau în volumele publicate în anii regimului burgeois-moscier, el a avut curajul să spună adevăruri usturătoare pentru clasele posedante și să prezinte, în culori intense realiste, durerile și speranțele maselor de oprimați și, în primul rînd, ale proletariatului. Oprindu-se asupra dramaticii existenței a acestuia, Nagy István a depășit stadiul contemplării nederiferenței și superficiale, izbîndu în contureze printre primii în literatura maghiară din România, imaginea muncitorului conștient, animat de elanuri și convingeri revoluționare. Un roman ca *Nepoții otlenilor*, scris în plin regim fascist (1942), stă mărturie. Aceași orientare spre problemele majore ale actualității și aceeași strădanie necentenită de a surprinde mereu aspecte esențiale, reprezentative ale realității caracterizează și operele publicate de Nagy István în anii puterii populare. O nouă lucră ca *Face cit o victorie* (1949) e printre cele dintîi lucrări epice, care oglindesc, la noi, entuziasmul creator al maselor antrenate în opera de construcție. Un roman ca *Fetele noastre* (1954), axat pe evenimente petrecute într-o uzină, reliefează ideea înfrățirii oamenilor muncii de diferite naționalități, sub semnul aceleiași cauze a socialismului. Dar opera sa cea mai încheată rămîne, fără îndoială, romanul *La cea mai înaltă tensiune* (1952) amplu tablou al vieții de uzină în dramaticul an al naționalizării principalelor mijloace de producție. Eroii ca Buci Károly sau Felecan, înfruptări ale activității de partid, au devenit de mult profiluri morale exemplare. Era firesc ca pentru atari merite Nagy István să fie ales membru corespondent al Academiei R.P.R. și să fie distins cu titlul de laureat al Premiului de Stat. Încerc o deosebită bucurie, ca cetățean și cititor, să-i văd numele printre candidații F.D.P. în alegerile pentru Marea Adunare Națională.

Aurel MARTIN

ORE FIERBINTI



Rafinăria de la BRAZI

(Foto „Casa Științei”)

— Anul acesta este cel mai greu pentru noi, îmi spune inginerul Traian Vulpe. O parte din instalații au și intrat în probe tehnologice, cele mai multe vor intra în acest an. Fierbem. Avem oameni buni, mulți dintre ei s-au specializat în străinătate. Eu însuși m-am întors de curînd din Italia. Vom produce curînd polietilena, materie plastică născută din gaze de petrol, acest reziduu banal care altădată se ardea sau se pierdea în atmosferă. Aportul ei la economia țării este urias și noi vom fabrica polietilena și încă multe altele. Am intrat în circuitul mondial al petrochimiei, drumul nostru abia acum începe...

Mă gonesc din acest birou modest cu un adăpost în prima linie în front, telefoanele cu stăruința lor drăcească, chipurile tinere îmbujorate de frig care vin și cer să se rezolve ar-am, chiar acum, cutare problemă.

Dar sînt și locuri liniștite în această mișcare a temperaturilor înalte. Cîntînd pe cineva, nimeresc într-o sală scundă, luminată cu neon, unde o sută de oameni tineri studiază. Sînt viitorii laboranți și cercetători ai combinatului, cei care vor pune bazele unui institut de cercetări petrochimice, așadar pionierii unei industrii cu fabuloase perspective.

Ajung în sala comenziilor automate. Pe un imens perete alb cu scripieri de marmoră, în indicatoarele cu chenar negru, se ogîndesc întreg procesul tehnologic al combinatului. Aici se

semnalează orice defecțiune, de aici se remediază, aici pulsează tăcut creierul acestui organism complex. Cu îndrăzneală și stîngăcia timidității, îl întreb pe tînărul inginer de serviciu ai cărui ochi se ascund sub lentile cenușii: — Mi se pare o treabă foarte complicată și cu totul nouă la noi. A fost grea inițierea?

— E un lucru nou într-adevăr, îmi răspunde cu o degajare care mă îngheață. Nou, dar nu necunoscut de noi, pentru că am învățat în școală și o practică de cîteva luni este de ajuns.

— De cînd lucrați aici?

— De cînd creștea porumb pe pămîntul ăsta.

— Îmi pareți puțin blazat.

— Vă înșelați. Pentru mine totul e firesc. Entuziasmul meu inițial și juvenil s-a maturizat. Cînd se naște un copil, tatăl se topește de emoție, apoi începe să gîndească și-și pune probleme grave. Viața înseamnă gîndire.

— Se poate, dar eu sînt foarte turburat în această încăpere. Cîți oameni vor lucra în fabrica ilustrată aici?

— Douăzeci pe schimb, poate chiar mai puțini. Vor lucra, e un fel de a spune, pentru că munca lor va consta în supravegherea instalațiilor.

Seara mă prinde pe drum, și aștept să se întunece bine, să văd Brazil în înfășurarea lor nocturnă, să rîmesc iară această imagine fixată definitiv și s-o port în lume cu legenda: România de azi.

Nicolae JIANU

Am trecut iar noaptea prin apropierea Brazililor și mi-am dat încă o dată seama că sînt înăgini pe care cuvîntul nu le poate înregistra sau reproduce. Fuga de descripție a unor scriitori cred că pornește din acest sentiment al neputinței cuvîntului. Ar fi nevoie de o peliculă asemănătoare ochiului nostru, înzestrată cu aviditatea și amplitudinea ochiului nostru, pentru ca spectacolul să poată fi captat și purtat prin lume cu legenda încărcată de minărie: România de azi. Dar o asemenea performanță e imposibilă și rămîne să te deplasezi, să te duci acolo, să treci pe acolo cu fruntea lipită de geamul aburit al unui vagon, să aștepți să răsară din întineric constelația Brazilor, să tremuri de bucurie citeva clipe, apoi să închizi ochii ca să mai păstrezi puțină vreme imaginea pe care n-o poți lua cu tine.

M-am întors peste cîteva zile, într-o dimineață beată de soare și, la fel ca anul trecut, am înnotat prin cernoziomul moale pînă la poarta de argint a acestei cetăți petrochimice. Aceiași oltean ochiștii mi-a verificat documentele și a arătat cu mîna undeva departe, în această lume de recipiente și rețorte de o structură orbitoare. Pe o distanță foarte mare n-am întîlnit un singur om care să mă îndrume spre baraca unde lucrează comandamentul combinatului în construcție. Totuși, forța ascunsă a gazului, a apelor și a vaporilor prin labirintul metalic, indică mereu prezența omului, a genului său. Pentru că cea ce vezi aici este expresia cea mai înaltă în tehnica petrochimică a gazelor de petrol și nu te poți împiedica să gîndești că nenumărate spirite iscusitoare din lumea întregă se află aici îngemănate, simbolizînd teribilă forță creatoare a omului.

Un tivist frenetic mă însoțește, strecurat prin megafone discrete și dînd viață acestui peisaj de planetă pustie dar miraculos civilizată. Evident, sînt prizo-

ATLAS LIRIC

GEORG HEYM

Georg Heym, născut la sfârșitul anului 1887 și mort în ianuarie 1931, este ștutist astăzi, din ce în ce mai hotărât, unul din marii lirici ai poeziei de limbă germană. Maturizarea sa literară rapidă este impresionantă, deoarece poetul moare înainte de a fi împlinit douăzeci și cinci de ani, (înecat în râul Havel pe când încerca să-și salveze de la moarte un prieten).

Georg Heym a studiat dreptul, luându-și doctoratul, și fusese numit, cu un an înainte de moarte, în 1911, „referendar juridic”. De o reală elevare a inspirației, Georg Heym aduce în lirica europeană unul dintre cele mai emoționante accente de protest suferite împotriva monstrosității filistinismului wilhelminian. Rapace, satisfăcut de sine și „tehnicizat”, într-adevăr, dacă în aceeași epocă pe un Verhaeren îl înflorea puterea de adevărată suferință a „orașelor tentaculare” în lirica lui Heym, cu mult mai profundă, aflăm astăzi o vibrație care ne dezvăluie pregnant o sensibilitate profetică.

Cu vigoarea cu care el găsește, acum o jumătate de veac și mai bine, ororile războiului, fără urmă de retorică exterioară este curentărtătoare. Aspectul alienării omului covârșit de tehnismul civilizației capitaliste, devenit o forță tentaculoasă întoarsă împotriva lui, găsește în Heym, poet al „torturii orașelor” (Qual der Stadtde) un rapod obsesiv „à rebours”. Într-adevăr, violența strigătoare de condamnare ale lui Heym nu numai lipsite de retorism, dar de o vibrație adâncă, depășește cu mult expresionismul unui Franz Werfel adesea discursiv, sau accentele sentimental-elegiace ale unui Jules Laforgue, contemporan poet-simbolist, cu ale sale „complaintes”, poate pe nedrept prea repetate litate.

Astfel, astăzi ne dăm seama că în Heym există o densitate și o pregnanță care îl apropie de Baudelaire și Rimbaud amindoi venerații de poet.

Dar în Heym, — și prin aceasta ne este mai aproape — „oniric”, imaginile de coșmar sînt legate de neliniștea pe care l-o trezesc forțele malefice ale epocii „spiritului răului” atît de împlinit prezent în literatura medievală germană ca în „Demonii marilor orașe” și „Războiul” — sau întunecatelor „Cicuri ale morții”, ale plasticii nordice vechi. O mare obținută suferință izbutește să plămădească o asemenea purificare, o asemenea transfigurare a unor motive tradiționale într-un câmp de vibrație ceva din genul mirare a unui adolescent încrezător în forțe inalterabile ale vieții. În versurile lui Heym, de o fiență sonoră impresionantă, și de o rară tensiune lirică, descoperim una dintre cele autentice densități poetice. Un mesaj dramatic protestatar ni se comunică astfel într-o structură lirică foarte originală.

Luna

În roșu port, seoposă după slinge
— Căldu — în fața maselor de nori,
O pană de pînă albastră plînge
Pe buclele de noapte, la tricor.

În vechi clopotnițe răsună
Nocturnul buciom corbilor strigînd;
Salt pe morminte prinse de furtună,
Un flaut alb din fluiet mort sîntînd.

Și cînd de viermi ce-n trupuri scurmă
Slujind pînă funebra piatră
Furiș roiesc: liturgiă din urmă
Cînd fluiet-îjbit, beznă moartă latră.

Diavoli orașelor

Orașe-n beznă grea, marau cutereînd
Cu noaptea ce se-anghemuie, în drum;
Bărbia, bărbi marînăreși purtînd,
Nori negri de funingine și fum...

Cînd marea caselor e-n umbră rea,
Și o mară în ulii diavoli sting;
Tîgînd pe caldarim cu cașca grea
Și căsă după căsă-ncet aîng.

Țiciorul într-o piață pare așezat,
Iar celălalt îngenuchiea pe un turn,
Ori se cocotă unde ploaia a-nopiat
Pe norii sîlfînd din noțiri în furtun.

Trosnesc din umere orașele I Plesnesc
Acoperisuri de văpă învolburate;
Dar ei — pu măchi ce ard crăcane cresc,
Motani urînd spre bolțile roșcate.

Căci dracii cresc cum crește-un uriaș
Iar carul lor în coarne li se-adoie;
Pînă-n plăsele tunet bubuie-n oraș
Și-nvăluie potcoavele-n văpăie.

Războiul

Deșaple vîrile în țări de jărelec,
Peste munți și prăpăștii trupuri cosite,
Sămănta pe brazde părăgînite
Sub ceruri ploioase, sub focul beznatec.

Seara țîrzie cu răcoare se-îngîmă,
Sînge lumini de călduri sfîrșite —
Trupuri întinse încă înfiorate
Cu privirile stranii tot mai bătrîne.

Mai freacă-tînă frunze înfrigurarea
Prin pădurile toamnei fug duhuri stînghere;
Deșertul, odnicel de beznă le cere
Și crește-ntr-o ei și cei vii depărtarea.

Sîngerosele vremuri dau chip nădrării
Peste care, o umbră uriașă pășește:
Moartea, și plaiul mai răzbucesc
De îjbit și cîntec de moarte-al slăviri...

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește

Genele tale...

Genele tale, genele lungi,
Ochi, ape întinsele,
Lăsmă să mă cufund
În adînc mă lăsmă.

Coborînd în puț mînerul
Joacă tulbură văpăie,
Peste ferecate porți,
Umbră mari, pereți de criță.

Iată cum și eu cobor
Mai adînc în sinul tău,
Voi uita ce larmă-i sus,
Chin, lumină, peste zi.

Cu ogorul împletit
Bea de grîne pe-a vîntul,
Și bolnav sună ciulinul
Dungă pe albastrul cer

Mina dă-mi-o:
Împletindu-ne vom crește,
Vom fi prădă vîntului
Singuratec zbor de păsări.

Vara o vom asculta;
Orga lîncezii furtuni,
Licăr toamna ne-o scaldă
Lîngă-albastrul zilei fărîm

Uneori vom poposi
La fîntîna-ntunecată,
Să primim adînc tăcerea
Dibînd iubirea noastră

Alteori vom părăsi
Umbră codrilor de aur
Necuprînsă-n asfințit
Ce-ji mingie gîngas frunta.

Cuget trist, dumnezeiesc,
Aripi vegniciei iubiri,
Cupă mi te-nalță,
Soarbe somnul

Doar odată să stăm la tîrmul
Unde marea umbră joacă
Lin plutind gîlbui și cade
Către golul lui septembrie

Apoi sus ne-om hodini
În cămăși de flori uscate,
Sus deasupra stîncilor
Cîntăc învînt-nfiorat.

Dar din plopii ce urcă
Spre albastru, de-apururi,
Frunza galbenă cade
Pe umărul tău odihnește



FERNAND LEGER Femeile cu papaqal (basoreliev)

ULTIMA CARTE A UNUI „TINĂR MÎNIOȘ”

La 37 de ani, Alan Sillitoe, al cărui ultim volum de nuvele Fata negustorului de haine vechi¹ a apărut în 1963, este un nume caracteristic pentru noua proză engleză și mai ales pentru așa-numiții „tineri minioși”.

Scritorul s-a născut la Nottingham în 1928, într-o familie de muncitori și a lucrat de la paisprezece ani într-o fabrică de biciclete. Ciflorii romanului Simbătă noaptea și duminică dimineața pot recunoaște cadrul și profesia personajului principal. O identificare totală ar fi hazardată, dar e lesne de observat că Sillitoe a introdus în primul lui roman multe din experiențele proprii. A făcut parte din aviația militară engleză, a trăit la Majorca și a scris după 1958 cînd a apărut pomenitul prim roman, alte două: Generalul (1960) și Cheia de la ușă (1962). În afara de recentul volum, a mai publicat o culegere de nuvele, Singurătatea alergătorului de cursă lungă (1959). După povestirea care dă titlul volumului, Tony Richardson a turnat filmul lui amar. Mai e de notat că Sillitoe a debutat cu poemele din culegerea științifică intitulată Șobolanii.

Sillitoe nu e o personalitate cea mai interesantă a mișcării violente afirmate în Anglia în ultimul deceniu, John Osborne și mai ales, Kingsley Amis intră mai curînd în discuție.

Ar merita însă în legătură cu el să fie mai atent examinată raporturile dintre denumirea curentelor artistice de diferită amploare și platforma lor ideologică și estetică. Situațiile sînt felurite. Există și denumiri întîmplătoare, acceptate și transformate în panos. O poezică gîndită zeflemilor pe care titlul unui tablou de Monet a sugerat-o unui critic ostil a botezat impresionismul. Există denumiri acceptabile și trîmbitate războinice — cum au fost romantismul și altele create mai tirziu de istoria artei — pentru a desemna o mișcare mai largă. Balzac, Stendhal, Tolstoi ar fi fost surprinși dacă ar fi aflat că sînt realiști critici, deși categorisirea nu se pare astăzi necesară. În orice caz modul variat în care se nasc denumirile ar trebui să prevină împotriva clasificărilor prea stricte. Titlurile minioșilor desemnate astfel după pîinea lui John Osborne, au comună o atitudine. La Sillitoe, ea e în deosebit izbitor.

Cîmpul de observație socială al lui Alan Sillitoe trece de la proletariatul orașelor industriale la tipuri de oul-cast cum sînt delictivii minori din Singurătatea alergătorului de cursă lungă sau din această ultimă culegere.

Chiar muncitorii lui fac parte dintr-o categorie specială, cu redusă conștiință politică, reflectînd cu alle nuanțe de clasă, neliniștea unei societăți și a unui moment. Din aceste puncte de vedere cărțile lui Sillitoe interesează în măsură cel puțin egala sociologia literaturii, ca și critica literară propriu-zisă.

Arthur Seaton, înămur muncitor din Simbătă noaptea și duminică dimineața, căruia scriitorul l-a imprimat propriile inițiale, lucrează și el într-o fabrică de biciclete. E perioada de înviorare economică de după încheierea ultimului război. „Ce viață — se gîndește el. Muncă grea, leață bună și în fiecare zi un miros care îți întoarce mamele”.

Seaton trăiește la nivelul biologicului, cu o totală încredere pentru orice fel de valori. A votat la ultimele alegeri pentru comunisti, dar gestul acesta de răzvrătire nu e determinat de o conștiință politică. Existența lui se împarte între munca grea, făcută fără interes, un sentiment obscur de iritație care îl împinge la descărcări violente, la izbucnirea orgiilor de simbătă seara, începută cu alcool și terminată cu bătaie. Există puncte de asemănare între acest tînar muncitor de acum cincisprezece ani și bandle de tineri huliganii „mods” și „rockers”, între adepții model, corect îmbrăcați și lihrsuți în haine de piele care, în vara lui 1964, au dat între ei bătălii organizate și au distrus o localitate balneară engleză. Un reportaj apărut în săptămînalul italian „Vie nuove” constata că printre „Rocks” și „Moders” sau printre tinerii care dansează aproape neîntrerupt de simbătă pînă luni în localuri specializate, consumînd cantități enorme de cafele reconstituite, se află nu numai mici burghezi sau declassați, ci și tineri muncitori.

Arthur Seaton face și el parte din pătura aceasta înconștientă de proletari care răsîrînd și mentalitatea și neliniștea lumii din jurul lor. Și-au trăit copilăria sub bombardamente și

sub rachetele V. Se păstrează într-o singurătate ostilă. Nu acceptă cuvintele mari, sînt vaccinați față de conformismul social sau religios, se cred eliberați de ceea ce educația burgheză a încercat să le imprime în conștiință, în anii — puțini — de școală. Dar gîndesc și reacționează în termenii suferinței de societatea care l-a format și se comportă după legele junglei.

Studiul despre „Romanul britanic de după război” al criticului american James Gindin e intitulat „Jungla lui Alan Sillitoe”². Într-adevăr, această foarte veche metaforă e reactualizată de romancierul englez care își denumește astfel chiar o parte din cartea lui autobiografică Cheia de la ușă. Arthur Seaton se călăuzește după asprele legi ale junglei, pînă în momentul de relativă potolire pe care îl va reprezenta căsătoria. Reacționează ca o vială singularitate, fără rezerve, fără tăbuiri morale. Trăiește cu soția alături muncitor pentru care de altfel nutrește o simpatie vag dispreduloare. Desi e alăsat de amantă lui, cînd se ivesc un prilej favorabil își oferă o aventură cu sora acestuia. Cînd iarăși împrăjurările i-o cer, Arthur minte, înseală sau se napustește cu pumini asupra adversarilor.

Totuși, el nu e odrasla blazată a unui rentier. Reflecția o mentalitate, dar o modifică din unghiul muncitorului de la fabrica de biciclete. Orgiile lui sînt descărcări, nu sînt stil cotidian de viață. Morala junglei se referă pentru el în primul rînd la paștor și la omul acestuia, normalului, care încearcă să coboare lîmpul pe unitatea lucrată și să-i scada sala-riul. În ciuda egocentrismului imprimat de împrăjurări persistă la el o solidaritate obscură de clasă care, ca și vitalitatea, dă personajului o altă dimensiune. Există la Seaton o umanitate mai mult potențială.

În Fata negustorului de haine vechi izbucnirea minioasă are un registru social și psihologic mai larg. Reacția de rețuș persistă în fiecare dintre cele șapte nuvele și Sillitoe rămîne credincios aproximativii grupări în care a fost clasat, mai credincios decît în cazul Osborne. Dar rețușul capătă accente deosebite. În De adunat (To Be Collected) el aparține unor lumpen-proletari, negustorii de vechituri, Donnie forțează simpatia clientilor inventînd fapte savîrșite în războiul din care a decerlat. Fata negustorului de haine vechi și Gîngania focului (The Firebug) se petrec în lumea copilăriei și adolescenței. Izolarea, înadaptrarea sînt intensificate de spectrul vîrselor încerte. Adolescențul din Fata negustorului de haine vechi trăind și el într-o familie de muncitori, a devenit spargător și din nevoie dar și din gust pentru aventură, din protest obscur ca și personajul din Singurătatea alergătorului de cursă lungă sau povestitorul din Femele de treabă. E de notat că una din puținele surse de poezie în lumea lui Sillitoe se naște din situațiile acestea anarhice în viața unor indivizi care social s-au plasat în afara ordinii. În exercițiul celei de-a doua lui profesii nocturne, adolescențul din Fata negustorului de haine vechi trăiește aventura, simulează lupta, inițiativa, curajul. E lumea folclorului cu romanșismul el facil. Inițierea cu fata care spîberă o vreme singurătatea spărgătorului și îl împărășește aventurile, întregesc această lume cu romantia. Aventura ca și romantia se încheie sec cu arestarea și cu internarea eroului într-o casă de core